

Igor Tureček

Abstract

Tabulka PY Cn 1287, asi z 12. stol. př.n.l., byla poprvé přeložena Horákem v roce 1991 s pomocí srbochorvatštiny. Nový překlad z roku 2011, opět za pomoci srbochorvatštiny, zohledňuje některé poznatky posledních dvaceti let o zvukové podobě znaků lineárního B písma. Objevem nového překladu bylo, že gramatika (např. aorist) umožňuje lineární B znaky smysluplně seskupovat a vyhnout se tak chybnému překladu do češtiny. Potvrdila se tak Horákova hypotéza, že čárky mezi znaky symbolizují souhlásky (např. aoristové -h), které slabičným písmem nelze zapsat. Pouze pro samohlásky se používaly samostatné znaky. Dalším zjištěním bylo, že slovo "kanapeu" neoznačuje valčáře, jak se domníval filolog Chadwick, ale výrobce a prodejce produktů z konopí ve třetím pádě. Česky bychom mohli říci, že kanapeu znamená konopistovi. Podobné je konopiště, pole na pěstování konopí. Velmi překvapivým zjištěním byl nálezy jména Ero, poněvadž se v Jugoslavii dosud používá jako pojmenování lidí z Hercegoviny a také jako symbol lidové postavy porovnatelné s českým hloupým honzou. Překlad tabulky dokládá kódování slovanského jazyka lineárním B písmem.

Klíčová slova

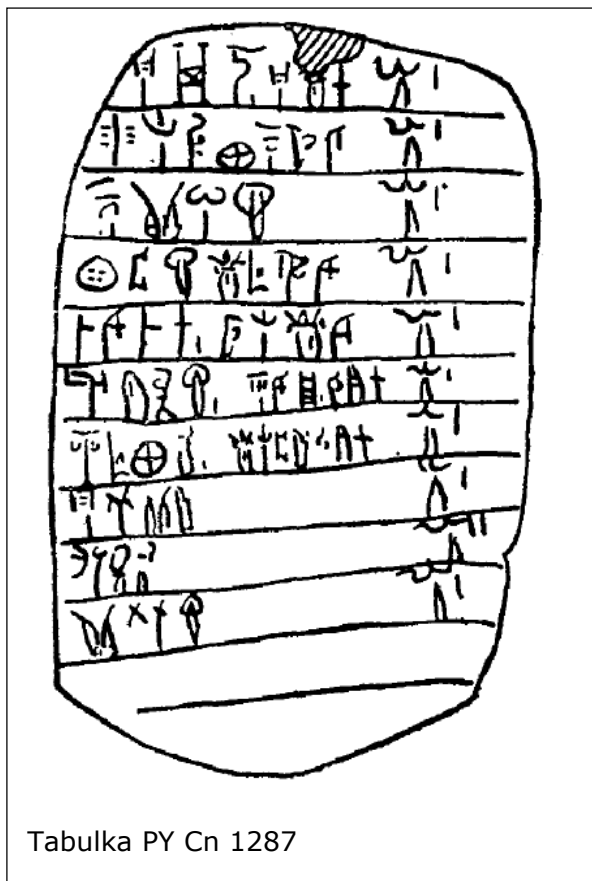
starověk, praslovanština, praserbochorvatština, gramatika, paleolingvistika, lineární B, Ventrisova tabulka, fonogramy, pylská tabulka, kanapeu, Ero, Erro

1 Úvod

Znalosti o Praslovanech jsou mimo úzký okruh specialistů katastrofální až pavědecké.

Nejvíce se na tom podepisuje školství a křesťanstvské náboženství. Pokud to okolnosti umožnily, bylo v historické době vše slovanské záměrně ničeno a páleno. Dnes žijeme stále ještě pod vlivem ideologie Říma, i když podle osobního založení vlivy vztahujeme pouze k posledním kapitalistickým 20ti letům (renesance "německé" ekonomické poroby), nebo ke 40ti letům socialistické "výchovy" nebo k 300 letům habsburské nadvlády nebo neslovanské převýchově pod vlivem Kosmovy kroniky, která nepravdivě popisuje počátky Slovanů v Čechách. Přesvědčivý výklad rodokmenu údajných předhistorických knížat¹ podal Karbusický (1995). Správně rozšířoval, že posloupnost knížat je textová koruptela a původně² to byla mírová výzva Němcům od českých kmenů³.

Tato ideologická zaslepenost způsobuje u některých vědců, že nejsou schopni i jen uvažovat o tom, že lineární písmo je slovanského původu, že číst a psát uměl kdysi každý Praslovan. Angličan Arthur Evans se údajně dokonce snažil prokázat, že číst a psát uměla

Tabulka PY Cn 1287

¹ Krok, Kazi, Teta, Libuše, Přemysl, Nezamysl, Mnata, Vojen, Mnislav, Křesomysl, Neklan, Hostivit.

² Krok 'kazi (Theta, Thetka), lubo...přemyšl...nezamyšl...m...na ta vojň...ni zla, kr 'z...my s ...neklan...(em)...gosti vit...

³ Někomu se říká, že má překazit (zatržit) své kroky a raději uvažovat, přemýšlet; kdosi nezamýšlí na něho žádné vojny, nic zlého, kříží se neklaní, ale hosty vítá.

pouze hrstka vyvolených aristokratů. Za posledních 20-30 let se ale poznatky o vývoji euroasijsko-afrických kulturách zvětšily jako nikdy dříve a prokázala se jejich vzájemná propletenost. Genetické studie po mužské linii ukazují, že slovanská Y-DNA haploskupina R1a (východní Evropa) a její mladší větev R1b (západní Evropa) v podstatě zauímají celou dnešní Evropu. Pojem "haploskupina" znamená, že skupina má společného slovanského otce (R, R1). Je tedy velmi pravděpodobné, že v době kamenné sídlila haploskupina R1 po celé Evropě a současně měla nejvyšší procentuální podíl na evropském obyvatelstvu. Starší haploskupina R1a je nejrozšířenější v Polsku a na Ukrajině, proto se usuzuje na její slavinitu. Potažmo na slavinitu nebo příbuznost haploskupiny R1b. Územní rozšíření praslovanštiny bude zřejmě mnohem rozsáhlejší než se dosud soudilo. Je docela možné, že k ní také patřila severní Indie a části severní Afriky. Například egyptský faraón Tutanchamon byl nositelem Y-DNA haploskupiny R1b. Uvádí se také druhotná migrace této skupiny zpět do Afriky až do severního Kamerunu, přičemž jazykově hovoří tamní obyvatelstvo čadským nářečím, kterým prý také hovořili pradávni obyvatelé Egypta. Pozoruhodné je, že úžina spojující Afriku a Asii má tak slovansky znějící jméno Suez neboli Svez, Svaz, Sváz (slovensky) apod. Také nechybí doklady o slavinitě místních názvů nalezených mezi Indií a Evropou. Například archeologicky známé naleziště v Iráku Tepe Gavr Ninive má jméno makedonského původu a znamená Kopec havranů u pole (tepe=kopec, gavr=havran, ni=u, nive=pole). Podobně také Sultantepe (Kopec Sultána) v Turecku. Nezapomeňme, že jméno horstva Himálaja (zima ležící) je ryze slovanské. Těch příkladů je samozřejmě mnohem více - viz Šavli (1988).

Stručně o historii lineárního písma

Označení lineární A písmo respektive lineární B písmo zavedl Angličan Arthur Evans v letech 1900 – 1903. Prováděl tehdy archeologický výzkum na Krétě, kde se mu podařilo vykopat palác Knossos a nalézt vypálené tabulky s nápisy. Texty na hliněných tabulkách z egejské oblasti Středoziemního moře pocházejí vesměs z doby okolo 1400 př.n.l. Jsou tedy přibližně 3400 až 3500 let staré. Starší texty pojmenoval Evans hieroglyfické písmo a lineární A, ty mladší lineární B. Samotná lineární písma musí být ale mnohem starší, poněvadž je, s malými obměnami, nacházíme v dnešním Pakistánu v harappské a mohendžodarské kultuře. Harappská kultura v okolí řeky Indus (Pakistan) používala písmo, které je velmi podobné středomořskému lineárnímu B písmu. Na harappské fajansové destičce se systematickým označením H2000-4483/2342-01 lze rozluštit text ZURANA SAŽĚ nebo ZORANA SAŽĚ. Což v překladu do češtiny by mohlo znamenat: Pole je zoráno - Výsadba. Na destičce je také kresba čtverce s pravidelně uspořádanými tečkami. Pravděpodobně symbol pole se semeny.

Zvukovou podobu znaků se podařilo rozšifrovat v roce 1953 Michaelu Ventrisovi, občanským zaměstnáním architekt s anglo-polskými kořeny. Ventrisova matka byla totiž Polka (Anna Dorothea Janasz) a Ventris tento jazyk v osmi letech ovládal. Dnes víme, že lineárním B byla zapisována praslovanština. Za tento objev vděčíme rodákovi z Moravy, Antonínu Horákovi, občanským zaměstnáním kameraman (natočil např. Cesta do pravěku, Vynález zkázy aj.). Objev se mu podařil na tabulce PY Ta 711, kterou bych rád na jeho počest nazval Horákovou tabulkou. Horák si na ní všiml, že ze tří řádků dva začínají stejně a sice ŠČE-RA-NA-čárka-VA-NA. Stačilo za čárku dosadit písmeno "s", aby mu vyšel slovanský text "stírá-hanobí-peskuje nás Vány". Tím Horák objevil jak Praslované sami sebe nazývali, totiž Váni. Na tabulce také našel slovo "dámokoró" (předák) související s "dámokaráčijá" (domácí vedení). Toto slovo bylo počteno na demokracie. U Praslovanů byla každá obec samostatnou hospodářskou i organizační jednotkou. Veškeré vedení bylo v rukou domácího lidu. Nikoliv tedy dnešní cirkusově-teatrální volba "zástupců", které si občas lid smí "zvolit". Damokaráčija byla zesměšněna již v Řecku za Perikleia, kdy původní praslovanské obyvatelstvo bylo zotročeno. Podle Horáka byl praslovanský vládní systém nejen obrácen na ruby, "ale i složky názvů: *název řec. "demos" označoval poddaný lid "démonické-děbelské" povahy a "kratés" (síla-násilí) označoval vládu násilím nad domácím lidem.*" (Horák, str. 47). Tajemný disk z Faistu, jehož text byl napsán krétským hieroglyfickým písmem, se podařilo za pomoci srbochorvatštiny rozluštit Petru Kovářovi (2010), občanským zaměstnáním strojní inženýr a dlouholetý spolupracovník Horáka. Na rozluštění záhadného lineárního písma se tedy zásadním způsobem podíleli především amatéři slovanského původu. Dosavadní výzkumy popisují tabulky ze starověku psané v lineárním B písmu a nalézané v oblasti Středoziemního moře jako hospodářsko-administrativní texty napsané v praěeckém jazyce. Skutečnost je ale poněkud jiná. Některé tabulky lze jako hospodářsko-administrativní texty chápat (např. KN Ca 895, KN označuje naleziště Knossos), ale ne všechny. Jak tomu bývá, předpoklad se vydává za fakt. Jiné tabulky obsahují epický text (např. KN As 1516) nebo jsou veršované a nejspíše jsou záznamem písniček. Například na tabulce se systematickým označením

PY Cn 1287, kde PY označuje místo nálezu v městě Pylos (pevninské Řecko). Ale i na jiných tabulkách psaných v jazyce, kterému prozatím říkáme prasarbochorvatština nebo praslovanština namísto chybně mykénská řečtina. Řečtina jako vzor pro překlad lineárního písma je slepá ulička.

2 Postup překladu

Rozluštění jsem prováděl tak, že jsem lineární znaky nejprve transliteroval (převodl) do latinky pomocí upravené Ventrisovy tabulky. V ní jsou znaky uspořádány tak, že v průsečíku řádky nějaké souhlásky (např. P) a sloupce samohlásky (např. A) je starověký znak a současně naznačena jeho zvuková hodnota, tj. znak se přečte (vysloví) jako „pa“. Každý starověký znak reprezentuje slabiku. Také v moderních jazycích jsou slabiky nositelem významu. Je tedy možné – a nutné – začít s hledáním významů u jednotlivých znaků a pokračovat jejich spojováním.

	A	E	I	O	U
	 8	 38	 28	 61	 10
P	 3	 72	 39	 11	 50
T	 59	 4	 37	 5	 69
D	 1	 45	 7	 14	 51
K	 77	 44	 67	 70	 81
Č	 16	 78	 21	 32	
J	 57	 46		 36	
V	 54	 75	 40	 42	
M	 80	 13	 73	 15	 23
N	 6	 24	 30	 52	 55
R	 60	 27	 53	 2	 26
S	 31	 9	 41	 12	 58
Z	 17	 74		 20	 79
L		 83			

Upravená Ventrisova tabulka

Úprava Ventrisovy tabulky se týká hlavně řádku Ventrisem ozvučeným jako Q, správně ale Č nebo ŠČ. Tuto pravdivou zvukovou podobu zjistil Horák a podle vlastních překladů mohu Horákův objev jen potvrdit. Tabulka by si zasloužila zohlednit více znaků. Například existují rozdílné znaky pro krátké a dlouhé A, znaky pro PA a PÁ, RA a RÁ, DU a DÚ, SA a ŠÁ. Horák také objevil zvukovou podobu znaku ŘE, znaku ZÚ odvozenou od zúrono, tj. od slova pro klíčící zrno. Tento znak se také vyskytuje v písmu harappské kultury a pomohl mi při luštění jedné harappské tabulky. Sadu rozluštěných znaků poslední dobou rozšířil také P.Kovář (LE – lepir=motýl).

3 Výsledky

Celkový počet vyluštěných znaků je 68. Nevyluštěny zůstaly dva, které se 10krát opakují. Jsou to znaky s čárkami na pravé straně tabulky. Například: nebo . Nacházíme je také na jiných tabulkách. Tradičně se vykládají jako počet předmětů nebo úkonů, jako druh statistiky. V důsledku toho se pak tabulky vysvětlují jako hospodářsko statistické nebo administrativní záznamy. Je to ale pouhá smyšlenka vyplývající z neznalosti obsahu tabulek. Také Horák (1991) se nechal tímto objasněním ovlivnit. Domníval se, že „Pro palácového správce registruje tabulka 11 mužů, asi při práci na panském, kdežto psaným textem nařiká pisatel, co se mu

přihodilo.“ Text se rýmuje a už to samo vylučuje možnost administrativních záznamů. Překlady pomocí srbochorvatštiny, a v ojedinělých případech za pomoci dnešních makedonských nebo bulharských slov, umožňují doslovný překlad bez úprav. Je pouze zapotřebí znaky smysluplně a za použití současné srbochorvatštiny seskupit. A to je právě to úžasné. Přidělování znaků slovům před 1500 př.n.l v prasarbochorvatštině ještě neexistovalo. Ale například sekvenci znaků DA-U-DA-RO-čárka lze pomocí gramatiky správně spojit do DA UDAROC. Naproti tomu spojení znaků do DAU DAROM odporuje gramatickým vazbám na jiných řádcích. Vztahuje se chybně k množnému a nikoli správně k jednotnému číslu.

Transliterace:

1. řádek: A-ŘE-JO-čárka-A-KE-RO-

2. řádek: TE-RE-DO-KA-NA-PE-U-

3. řádek: NA-MA-RU-KO-

4. řádek: ŠČE-TA-KO-KE-RA-ME-U-

5. řádek: DA-U-DA-RO-čárka-PE-RE-KE-U-

6. řádek: MU-TI-RI-KO-čárka-DI-U-JA-čárka-DO-{E? | NU?}-RO-

Zápis {E? | NU?} symbolizuje nejistotu a čteme jej nezřetelné „E nebo nejisté NU“. Po dosazení do řetězce znaků čteme DO-E-RO nebo DO-NU-RO.

7. řádek: A-RA-KA-VO-čárka-KE-RE-TA-O-DO-E-RO-

8. řádek: A-SA-MA-O-

9. řádek: MO-RI-VO-

10. řádek: MA-NI-KO-

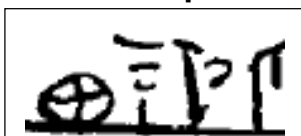
Na konci každého řádku jsou dva symboly. Prvnímu se říká ideogram a druhým je čárka. Obecně platí, že svíslá čárka vyjadřuje jednotky, vodorovná desítky. Tradiční mykenologové možná z neznalosti semiotiky ideogramy definují jako specifické obrázky. V terminologii semiotiky by ale některé ideogramy měly být klasifikovány jako ikóny, tj. znak se podobá tomu, co zobrazuje. Například znak prý zobrazuje muže a proto obdržel pojmenování VIR (virum, muž). Nebo znak prý zobrazuje ženu a proto obdržel pojmenování MUL (mulier, žena). Skutečný význam ideogramů není znám. Většinou se předpokládá administrativně-byrokraticko-statistický. V článku Překlad tabulky KN As 1516 (Tureček, 2011) ale pochybuji o správnosti takového výkladu ve všech případech. Například ideogramy na tabulce PY Cn 1287 se nepodobají ani znaku VIR, ani MUL a prý zobrazuje kozu. Uspořádáním tabulky skutečně připomínají dnešní tabulkový způsob záznamu některých statistických údajů, ale překlad tabulky vypovídá o něčem jiném. Rozdíl mezi obsahem tabulky a ideogramy vysvětloval Horák pro tuto tabulku tak, že *“Pro palácového správce registruje tabulka 11 mužů, asi při práci na panském, kdežto psaným textem nařiká pisatel, co se mu přihodilo.”* Takový výklad asi ale správný nebude.

Translace

řádek	do prasarbochorvatštiny	počet znaků	do češtiny
1	AŘEJÓ-h AKERÓ	7	po orbě polí
2	TERE DO KANAPEU	7	žene se ke konopistovi
3	NA MÁ RÚKÓ	4	chvilku rukama
4	ŠČE TAKÓ KERAMEU	7	ještě také keramikovi
5	DÁ UDARO-c PERE KEU	9	dá ránu před nábřežím
6	MÚTÍ RÍKO-m DÍU JA-z DO NURO	12	(nebe) tmí se, řevem obřím náhonem valí se do údolí
7	A RAKA VO-z KERETAO DO ERO	12	a raků povoz nakupila Erovi
8	A SÁ MAO	4	ale z malé
9	MORIVO	3	námahy
10	MA NIKO	3	nemá žádné
	součet vyluštěných znaků	68	
	součet vyluštěných slov	33	

Nový překlad tabulky Py Cn 1287.

Podrobnosti překladu

KA—NĀ—PE—U
napsané v
lineárním B

KANAPEU je prý řeckého původu a znamená valchař

Důvodem pro nový překlad je nutnost ukázat, že tabulky nekódují ani protořečtinu, ani tzv. mykénštinu. Dokonce lze ukázat, že takové předpoklady jsou chybné. Předvedme si to na slově KANAPEU z druhého řádku tabulky PY Cn 1287.

Jak se dosud KANAPEU překládalo? Tak tohle slovo Ventris (1952) a Ventris s Chadwickem (1953) do angličtiny přeložili jako “fuller” (valchař). Valchaři se zabývají srážením (zplstěním) a lisováním (zhuťněním) povrchu vlněných látek. Z takového materiálu se například

vyrábějí klobouky. Důvodem takového překladu je údajná podobnost s řeckým slovem κναφεύς (knapheús), které znamená valchař. Po nich to všichni další autoři již jen opisovali. Proč? Ventris pokusem a omylem jako první rozluštil zvukovou podobu lineárního písma. Umožnil tak transliteraci (přepis) do latinky. Abychom takto přepsanému textu také porozuměli, musíme navíc znát významy slov. Toho lze docílit porovnáním s jinými jazyky. Chadwick byl klasický filolog (latina, řečtina), který se k Ventrisovi připojil a přesvědčil jej, aby upustil od své původní myšlenky hledat souvislost s etruským písmem. Namísto toho nabídl Chadwick porovnávání lineárního písma s řečtinou. Ventris se pokoušel najít spojence a o svém objevu psal na nejrůznější instituce. Nikdo mu ale neodpověděl. Kromě Chadwicka. A tak se z nouze nechal přesvědčit. Nazvěme tyto luštitelé valchaři a podívejme se, jak by přeložili celý druhý řádek, který zní TE-RE-DO-KA-NA-PE-U. Celý řádek valchaři nikdy nepřeložili. Namísto toho jej rozdělili na dvě slova. Mykenolog Bartoněk (2007) uvádí dva údajné mykénsko-řecké překlady: knapheus (valchář⁴, str. 180) a tereja (dokončovat, vykonávat, odvádět daň, str. 209) případně tereta, teretao (vysoký státní funkcionář, str. 118, nebo dokonce královský úředník, člen královské rady, str. 237). Všimněme si, že Bartoněk velkoryse vynechal znak DO mezi KANAPEU a TERE. "Odvádět daně valchaři" ale nedává smysl, poněvadž valchařům se daně asi neodváděly. "Vykonávat valchaře" by se hodilo, ale "vykonávat DO valchař" nedává smysl. Proto Bartoněk znak DO vynechal. Stejně tak nedává smysl "vysoký státní funkcionář DO valchař" apod. Mezi znaky na této tabulce, ale i na jiných tabulkách, se kromě znaků lineárního B objevují také krátké svislé čárky. Tradiční mykenologové tyto krátké svislé čárky vykládají jako rozdělovací znaky. Tak jako my dnes používáme tečku na označení konce věty, používali prý kdysi starověcí pisatelé čárku na označení konce a počátku nového slova. Například Bartoněk (2007, str. 70) „jednotlivá slova jsou oddělována svislými čarami“. Měli bychom tedy mezi slovy KANAPEU a TERE vidět čárku. Na druhém řádku tabulky ale mezi znaky žádná čárka není a podle uvedeného gramatického pravidla by tedy muselo existovat slovo „TEREDOKANAPEU“. Státem placení mykenologové-valchaři je ale jako samostatné slovo nikde neuvádějí. V našem případě by tradiční mykenologové museli zavést jiné gramatické pravidlo. A sice, že funkci dělitele slov plní znak DO. V Bartoněvi se ale o takovém pravidle nic nedočteme. Amatérští luštitelé již ví, že tímto znakem se v praseochohorvatštině nahrazovala písmena, která nebylo možné slabičnými znaky zapsat. Například se tím zapisovala aoristová koncovka -h. Aoristem se vyjadřovala činnost, která byla ukončena v minulosti.

Souvisí KANAPEU s vrchností?

Horák (1991) dává "ku kanapeu" do souvislosti se slovem "vrchnost", což odvodil z textu z roku 1755 n.l. Píše: "Po několika letech marného hledání významu tohoto slova čtu na výstavě habánské keramiky na džbáně nápis německy mluvícího Habána, který si dal text předepsat česky takto: "Tento zban ucineni na vecitu pamatku skrz Georgius Hansz receneho pro kanapu trnavsku roku tisíc sedmisteho padesat pateho za casu frater caesar kelnera tehos klastera" (str. 44). Co by mohla být "trnavská kanapa", které se dává něco na památku? Horák uvažuje: "Takže "klášter", to byla vlastně "vrchnost" a jestliže pisatel pylské tabulky spěchal "ku kanápě", pak spěchal "k vrchnosti" a tím je vše vysvětleno. Je-li tedy praslovanské "kanapěj" něco "vysokého", pak i odvozeniny mají ten význam: "konopí" (rostlina dva metry vysoká), "kanopa" (vysoká a úzká váza), "kanape" (postel na nohách vysoká, na rozdíl od lůžka na zemi)." Namítněme, že ze slov "...pro kanapu trnavsku...tehos klastera" neplyne, že slova "kanapa trnavská" se vztahují k vrchnosti. Mohla to také být klášterní dílna trnavského kláštera, která se jmenovala kanapa.

Souvisí KANAPEU s kanapem (postelí)?

Od valchařů odlišné pojetí jsem našel u Robinsona (2002). Robinson je dává do souvislosti s lůžkem na spaní - s kanapem: "... Ventris obnovil z mykénsko-řeckých nápisů v lineárním B ... "ke-ra-me-u" (hrnčič), "ka-na-pe-u" (valchař) ... Pokud jde o ka-na-pe-u, je-li to muž, který vycpává nábytek, má to slovo vztah k našemu modernímu kanapu?" Překlad "dokončovat DO kanape" dává smysl pouze bez DO, takže to asi také nebude to pravé ořechové. Na tomto místě je vhodné uvést poznámku ke slovu "postel". Vzniklo asi ze zvyku před uložením se ke spánku hromadit něco pod sebe, tj. "pode-stele" a bude možná starší než srbochohorvatština (krevet, postelja). Neolitici zřejmě podestýlali jak svému dobytku, tak sobě stejně. V lineárním písmu to mohli zapisovat jako PO-DE-čárka-TE-LE. Slovo TE-LE se vyskytuje také v harappštině a znamená tele nebo býk.

⁴ Poznámka: podle Slovníku spisovného jazyka českého má být krátce "valchař".

KANAPEU s městem Kanopus přímo nesouvisí

Podle Slovníku spisovného jazyka českého znamená "kanopa" staroegyptský krytý džbán. Dnes víme, že je to omyl: "*Termín "kanopa" vznikl omylem ranných egyptologů. Mysleli totiž, že se nádoby podobají formě, ve které byl Usir, bůh mrtvých a posmrtného života, uctíván ve městě Kanopus v nilské Deltě- přístavu na pobřeží Středozemního moře.*"

(<http://egypt.blog.cz/0510/usirova-kanopa>)

O městě Kanopus se dočítáme také v knize od Diogena Laërtia (1964): "*Neboť stejně není v Kanópu, kdo je od něho vzdálen sto stádií, jako ten, kdo jen jedno.* (myslí se stadium)" (str. 306, tj. kniha VII, odstavec 120). Uvedený citát je z části, která se věnovala filosofovi Zenónovi z Kitia (336-264 př.n.l.). Kanopus stál v západní nilské deltě předtím, než Alexander Veliký nechal postavit Alexandrii. Horák asi netušil, že Kanóp bylo přístavní město, když spekoval o "vrchnosti". Tabulka PY Cn 1287 pochází z 12. stol. př.n.l. To by znamenalo, že tento přístav již tehdy existoval. "Kanapeu" může tedy znamenat také město, v kterém se obchodovalo s opiovou rostlinou kanabis a které bychom možná dnes pojmenovali Konopiště nebo Konopín. To už jsme od valchaře hodně vzdáleni, že? TERE DO KANAPEU by dávalo význam za předpokladu, že bychom věděli co znamená TERE. Horák TERE překládá slovesy deru se, ženu se, potácím se.

Slovo KANAPEU není jméno po kormidelníkovi

Podle jiného zdroje: "*Kanopy dostali názov po Kanópovi, legendárnom kormidelníkovi lode spartského kráľa Meneláa z Homérskych eposov. V nich sa spomína, že Kanópos zomrel na egyptskej pôde poštípaný jedovatým hadom a bol pochovaný na mieste, kde neskôr vzniklo mesto Kanopos (staroeg. Per-gwati, dnešný arab. Abu Qir). Tam bol uctievaný v podobe džbánu, resp. vázy, čo bola v skutočnosti miestna forma kultu boha Usira.*"

(<http://sk.wikipedia.org/wiki/Kanopa>).

Kormidelník, který zemřel na uštknutí hadem a po něm byl pojmenován pozdější přístav.... No, nevím. Ale kdoví .... Třeba existovala osoba se jménem Kanóp. Stejně jako pan Baekeland (bakelit), jako pan Jeep (džíp), pan Škoda, lord Sandwich (sendvič), pan Volt, Ampère, pan Jean Nicot (nikotin) a další.

KANAPEU jako profese kanapěj (kanóp)?

Rozšířme úvahu o možnost, že kanapa mohla být i dílna na výrobu předmětů z konopí (lana, plátna apod.). Novák (1980, str. 9) píše, že "*Kouření má velmi staré dějiny, tkví svými kořeny již v prastarých obětních obřadech, při nichž se jako oběti bohům spalovaly některé části rituálně zabitých zvířat nebo zvířata celá. Poněvadž dým z ohně vystupující byl nepříjemně páchnoucí, až odporný, podle toho, co právě kněží pálili, vhažovalo se do plamenů vonné koření. Nejstarší řecký dějepisec (N. měl asi na mysli Herodota z Helikarnassu 484-425 př.n.l.) popisuje obyčej starověkých národů vhažovat do ohně nějaká semena (patrně konopná), která dodávala kouři omanných účinků.*"

Pokud si semena někdo nevypěstoval sám, musel je kupovat na trhu. Podobně jako my dnes chodíme k drogistovi a do drogerie, chodili třeba lidé před více jak 3000 lety na trh ke konopistovi, který jim prodával různé produkty z konopí.

Předběžný souhrn

Zatím máme tedy tyto významy: valchař (v kontextu nedává smysl), vrchnost (výklad není zcela jistý, může to být i dílna), kanape (odvozenina pro lůžko na spaní to nebude), město Kanóp (egyptské město by to mohlo být), džbán kanopa (egyptský džbán je omyl), kormidelník Kanóp (to asi také nebude), kanóp-kanapěj (výklad jako prodavač nebo výrobce předmětů z konopí je myslitelný).

Přístav Kanóp nebo profese kanóp?

Prvním sítím tedy prošly na jedné straně významy „prodavač“ konopí jako technické textilie nebo oleje z konopí, „zprostředkovatel“ drogy, „pěstitel“ konopí, „výrobce“ předmětů z konopí a na druhé straně „přístav“. Takže, který význam to vyhraje? V druhém kole je klíčem slovo "KEU". "Kej" znamená přístav u vody (Horák, str. 20). No, nebudu dále napínat. Když pro přístav máme slovo "kej", tak "kanapeu" bude asi něco odlišného od přístavu. Prozatím vítězem je tedy souvislost s konopím. Název starověkého přístavu Kanopos je zřejmě počtené praslovanské jméno, které mohlo znít Konopiščě. Vidíme, že je velmi těžké dopátrat se významu praslovanských slov. Podívejme se nyní na překlad tabulky PY Cn 1287 detailněji.

Překlady jednotlivých řádků

1. řádek:

transliterace: A-ŘE-JO-čárka-A-KE-RO-[~]'

překlad Horák 1991: AŘEJÓ-m AKĚRÓ ořeme pola

Postup překladu 2011:

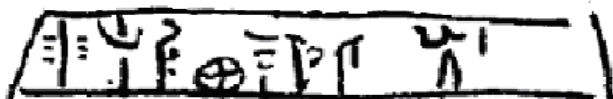
Na prvním řádku vidíme po znacích A-ŘE-JO čárku. Horák ji vyložil jako konsonantu (souhlásku) -m, poněvadž lineární B písmo je slabičné a nemá znaky pro jednotlivé souhlásky. Zvukovou podobu čárek Horák doplňoval podle odhadnutého významu předcházejících znaků a také asi v návaznosti na celkový výklad tabulky. Horákovu interpretaci čárky jako -m jsem nahradil aoristovou koncovkou -h (A-ŘE-JO-h). Více to odpovídá logice činností vyjmenovaných v tabulce. Nejprve totiž dokončíme orání a pak se teprve někam dereme (ženeme).

AŘEJO-h prsl. (výsl.? ařjejoh) → aorist od orati

AKERO prsl. (vysl.? akěró) = pola gen.pl. od akár (pole); podle Horáka (1991) se tím tento balkánský název liší od krétského „ár“ v pl. „árá“ (pola);

překlad 2011: AŘEJÓ-h AKERÓ po orbě polí (nebo po orbě na polách)

2. řádek:

transliterace: TE-RE-KU-KA-NA-PE-U-[~]'

překlad Horák 1991: TĚŘĚ KU KANAPĚU ženu se ku vrchnosti (klášteru)

Postup překladu 2011:

Na 2. řádku namísto k vrchnosti (v originále „ku kanapěu“) pospíchá autor rýmovačky ke konopistovi. Konopista (kanapěj) vyráběl nebo prodával vše, co souviselo s konopím. Později se asi zaměstnání konopisty přeměnilo na pláteníka, provazníka, drogistu a možná další specializace (léčitel?) nebo významy. Například slovo kanapa ve smyslu dílna bylo podle nápisu na džbánu habánské keramiky známo ještě v 18. stol.

TERE prsl. (vysl.? tjerje) → srbch terati. = hnát, vyhánět, zahánět, pohánět, pronásledovat, provozovat, hnát do květů, pučet; tárat sloven. = bloumat

DO KANAPEU prsl. = ke konopistovi (k drogistovi); konopiště = konopné pole, zámek Konopiště stojí asi na místě, kde dříve bývalo konopné pole; slovo KANAPEU lze nalézt ještě na tabulkách PY Eo 276, PY Eo 160, PY En 74, PY Eo 160, PY Eo 276, MY Oi 701, MY Oi 704.

překlad 2011: TERE DO KANAPEU žene se ke konopistovi

3. řádek:

transliterace: NA-MA-RU-KO-[~]'

překlad Horák 1991: NA MÁ RÚHÓ na mne se rouhají (posmívají)

Postup překladu 2011:

Čtvrtý znak třetího řádku je jednoznačně KO. Nicméně Horák jej přepisuje jako dosud neznámý zvuk HO a RUHO přeložil jako „posmívají se“. Ale jak transliterace, tak překlad nejsou správné. Podle slovníku lze význam druhého znaku „ma“ hledat také pod heslem „mah“ mah srbch. = 1. rána; jedním mahom = jednou ranou, najednou, naráz 2. okamžik, moment, chvíle

uzeti (uzimati) maha = rozšířit se (šířit se), rozmoci se, rozmáhat se, nabýt převahy

dati kome, čemu maha = umožnit rozvoj, dát někomu zelenou

na mahove = občas, čas od času, sem tam, chvilkami

u isti mah = současně, zároveň, naráz

u dva tri maha = na dvakrát, na třikrát

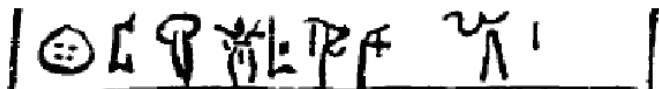
namah srbch. přísl. = ihned, hned, naráz

Nelze vyloučit, že praslovanský pisatel zapomněl po znaku MA udělat čárku. Třetí řádek by se tak rýmoval s prvním.

RUKO 5.j. od srbch. ruka = 1. ruka 2. rukopis, písmo 3. druh (řídce)

překlad 2011: NA MA RÚKÓ chvílku rukama

4. řádek:

transliterace: ŠČĚ-TA-KO-KE-RA-ME-U-Щ'

překlad Horák 1991: ŠČĚ TAKÓ KĚRAMĚŮ ještě také keramikovi-hrnčíři (se posmívají)

Postup překladu 2011:

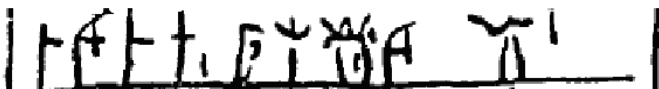
ŠČĚ prsl. → slůvko „ščě“ mělo kdysi široký význam „poštat-dopřát, poskytnout“, ale také rus. „e-ščě“, bul. „ó-ščě“=ještě navíc; podle Horáka str. 43

TAKÓ = také

KERAMEU prsl. = 3.p. hrnčíři, ale kvůli rýmu je ponechán tvar KERAMEU; Kerameu je také městská čtvrť v řeckém Píreu a jméno je asi odvozeno od 1.p.mn.č., česky keramici

překlad 2011: ŠČĚ TAKÓ KERAMEU ještě také keramikovi

5. řádek:

transliterace: DA-U-DA-RO-čárka-PE-RE-KE-U-Щ'

překlad Horák 1991: DÁU DÁRO-k PĚŘĚ KĚŮ

(pán) dal dárek bije kyjem

Postup překladu 2011:

Původně jsem se domníval, že Horákův překlad prvních čtyř znaků je až na maličkost správný.

Jenom tvar DAU mi neseděl, ale přehlížel jsem to v domění, že se jedná o nějakou mně

neznámou gramatickou formu. Až když jsem dospěl k 7. řádce, kde se text vztahuje k jedné

osobě jménem Ero, tedy ke 3.os. jednotného čísla, jsem si uvědomil, že 3.os.j.č. koresponduje

také s 2. řádkem a že by i na 5. řádce měla být shoda. Tedy ne DAU, což se podobá 3.os.mn.

„daju“ od srbch. dati, ale DA, tedy prsl. 3.os.j. Správný přepis je proto DÁ UDÁRO-čárka. DÁU

DÁRO-m PERE KEU také dávalo smysl, totiž „oni dají darem před nábřežím“ ve smyslu levně

prodají. Až na ten rozpor mezi jednotným a množným číslem ve třetích osobách. Jinak řečeno, z

předchozího vyplynulo, že znak U Щ se musí spojit s následujícím DA a ne s předchozím DA.

DA prsl. = dá srbch. od dáti = dáti, DÁ = on dá

UDÁRO-c → udarac srbch. = {1. úder | úhoz | rána 2. kop | kopnutí}

PERE → pre srbch. = {před | dříve | dřív}

KEU → kej srbch. keju j.č. = nábřeží; KEU se také dostalo do němčiny v posunutém významu jako

přístavní hráz, nábřeží, molo. Jedna ulice ve Vídni (Rakousko), vedoucí podél Dunaje, byla

pojmenována "Handelskai" (vyslov "handlské"), tj. ul. Obchodního nábřeží.

PERE KEU = před nábřežím

Na pátém řádce překvapuje, že Horák KĚŮ překládá jako "kyj" přesto, že na str. 20 své publikace

slovo uvádí jako "přístav u vody".

překlad 2011: DÁ UDÁRO-c PERE KEU dá ránu před nábřežím (aby na sebe upozornil?)

6. řádek:

transliterace: MU-TI-RI-KO-čárka-DI-U-JA-čárka-DO-{E? | NU?}-RO-Щ'

překlad Horák 1991: MÚTÍ RÍKO-m DÍU JÁ-s DOPIRO bouří křikem divil já se teprve

Postup překladu 2011:

Spojení znaků do MUTI RIKOM DIU podle Horáka je správné. Pouze překlad je odlišný, který by mohl být „tmí se, řevem obřím...“

MU-TI→mutiti (se) srbch. = 1. (o nebi) zatahovat se, mračit se 2. kalit (se), zakalovat, kazit 3. třít, šlehat; tj. múti = (nebe) se mračí, (nebe) tmí se

RI-KO-čárka

RI-KO-m prsl. → rik m n, rika ž srbch. = řev

RI-KO-h prsl. → ríkati impf. rikah ned. srbch. = řval

DIU prsl. → div srbch. = {obr | kolos | titán}

Znak JA s čárkou **Ā**, objasníme tak, že v srbochorvatském slovníku najdeme všechna slova, která začínají na „ja“ následované jedním písmenem a dáme je do souvislosti s předchozím textem:

nebe tmí se řevem obřím JA-d={1. hoře | žal | bol | muka 2. bída | nouze | neštěstí}

nebe tmí se řevem obřím JA-d= obl. {hněv}

nebe tmí se řevem obřím JA-k={silný | mocný | prudký (např. *jak otrov prudký jed*)}

nebe tmí se řevem obřím JA-l=obl. {závist | nenávist}

nebe tmí se řevem obřím JA-l={neštěstí | bída}

nebe tmí se řevem obřím JA-o={vyjadřuje bolest, žalost: au | ach | ouvej | běda}

nebe tmí se řevem obřím JA-r={žár | horko | jařina (např. *žito na jar sít jařinu*)}

nebe tmí se řevem obřím JĀ-s = {jas | záře | světlo}

nebe tmí se řevem obřím JĀ-v = {hlas | zpráva}

nebe tmí se řevem obřím JA-z={1.jez | hráz 2. kanál | příkop | strouha | náhon 3. propast | rokle}

Jednoznačný výklad zatím není možný. Navíc musíme vzít v úvahu také praslovanské slovo JA-šč, které znamená „vykonávající určitou profesi“. Vzhledem k tolika možnostem změňme strategii a začneme luštit od konce řádku.

Znak **Ā** v řetězci znaků **ĀĀĀ** přepsal Horák jako Pi **Ā**, ale znaku **Ā** chybí prostřední svislá čárka a nemůže se proto jednat o znak se zvukem PI. Správnější čtení je buďto jako NU **Ā** nebo E **Ā**.

Poslední tři znaky se tedy čtou buďto jako DO-NU-RO nebo jako DO-E-RO. Lze je kombinovat jako DO NURO, DONURO, DONU RO atd. Vzhledem k tomu, že slovo DONURO nebo některá slova se znakem E, tj DOERO a DOE RO, srbochorvatština nezná – a pravděpodobně je neznala také praserbochorvatština – musíme řetězec znaků číst jako DO ERO nebo DO NURO. Podobná sekvence znaků je také na sedmém řádku. Ale jen podobná. Znak **Ā** na sedmém řádku má horní konec spojený, zatímco znak **Ā** na šestém řádku má horní konec rozpojený. Znak **Ā** na sedmém řádku proto budeme číst jako E a znak **Ā** na šestém řádku jako NU. Znaky **ĀĀĀ** na šestém řádku tedy transliterujeme jako DO-NU-RO a znaky **ĀĀĀ** na sedmém řádku jako DO-E-RO.

Znak DO **Ā** znamená buďto podstatné jméno {údolí | dolina}, příslovce {než | kromě: *niko ne zna siny bolje do otac* nikdo nezná syna lépe než otec} nebo předložku. Jako předložka s 2.p. má DO následující významy:

vyjadřuje dovedení děje k místní hranici n. urč. času: {k | po | do} nebo

vyjadřuje směřování pohybu do blízkosti něčeho: {k | vedle} nebo

vyjadřuje přibližnost číselného údaje: {na | ke | do | asi} nebo

vyjadřuje vztah: *krivica je do njega* = je to jeho vina;

to nije do mene = to na mně nezávisí;

mnogo mi je stalo do togo = moc mi na tom záleží;

da je do mene = co se mně týče, kdyby záleželo na mně.

Kromě vyjádření číselného údaje přicházejí všechny ostatní v úvahu.

NURO prsl. → nurija srbch. zast. = farnost pravosl.

Výklad jako „farnost“ se k popěvkku nehodí. Podíváme-li se do makedonského slovníku, nalezneme pojem „*hyra*“ a odkaz na „*hyрка*“. Jeden ze srbochorvatských významů „*hyрка*“ je „*tumariti*“, což znamená „nečekaně, náhle někam vpadnout, vtrhnout“. Dostáváme tak kombinaci významů, kde DO nahradíme jak výše uvedeno:

{údolí NURO | dolina NURO}

{než NURO | kromě NURO}

{k NURO | kvůli NURO}

Synonyma {vtrhnout | vpadnout}=NURO doplníme později.

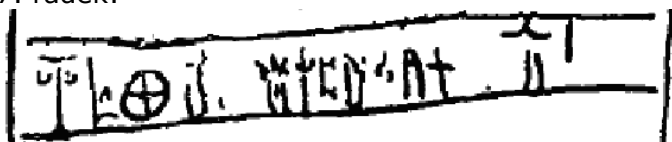
Vraťme se k prvnímu výkladu JA-d={1. hoře | žal | bol | muka 2. bída | nouze | neštěstí | hněv} a zkombinujme s koncem řádku: JA-d DO NURO. Dvě „d“ v JA-d DO se špatně vyslovují a proto to asi JA-d nebude. Zkusme JA-z={1.jez | hráz 2. kanál | příkop | strouha | náhon 3. propast | rokle}. Druhá možnost z výkladu JA-z jako {kanál | příkop | strouha | náhon} se hodí k výkladu DO jako údolí, dolina. Dosazením významů obdržíme:

nebe tmí se řevem obra JA-z={kanál | příkop | strouha | náhon} DO=údolí NURO=vpadá, tj. (nebe) tmí se, řevem obřím strouha údolím vpadá
 Spokojme se prozatím s tímto návrhem překladu. Důvod je ten, že obsah šestého řádku logicky správně předchází sedmému. Jestliže totiž prudká voda naplavila povoz raků (7. řádek), musela se předtím prohnat nějakou strouhou nebo údolím (6. řádek). Kombinace významů a tedy překladů na šestém a sedmém řádku je velká a všechny nebyly do detailu ověřeny. Třeba existuje lepší překlad.

překlad 2011:

MÚTÍ RÍKO-m DÍU JA-z DO NURO (nebe) tmí se, řevem obřím náhonem valí se do údolí

7. řádek:

transliterace: A-RA-KA-VO-čárka-KE-RE-TA-O-DO-E-RO-[!]

překlad Horák 1991:

ÁRA KA-r-WÓ-m KĚŘĚ TAÓ DOPIRO orám kravama které tele teprve

Postup překladu 2011:

Na sedmém řádku Horák přidal mezi znaky KA a WO písmeno -r- (KA-r-WO-m), ale na tabulce tam žádná čárka není, která by -r- reprezentovala. Správná transliterace a překlad jsou proto odlišné. Pro první dva znaky řádku existují tři možnosti čtení: A, AR, ARA. ARA je Horákova verze, která na tomto řádku nevede ke smysluplným výsledkům. AR znamená v srbochorvatštině stud nebo hanba se stejným výsledkem jako předchozí možnost. A je spojka nebo částice s těmito významy:

A spojka částice 1. ale avšak 2. slučovací a 3. podm. souvětí *ako...a ti mu reci = kdyby...tak mu řekni* 4. uvozuje věty vyjadřuje něco neočekávaného *ugleda ga a on izlazi iz kuće = zpozoroval ho jak vychází z domu* 5. význ. rozlučovací *podí levo a desno, sve ti je jedno = ať jdeš vlevo nebo napravo, je to jedno* 6. s význam. uvozovací částice *a sad na posao = a teď do práce;*

♦ a da (ne) = aniž, a kamoli = natož, a nekmoli = tím méně, neřkuli; a ipak = a přece; a to = zrovna, právě; a ono = a hle vyjadřuje překvapení údiv

Spojením znaků RA a KA odříkáme další smysluplná slova:

RAKA prsl. → 2.p.mn. od srbch. rak = 1. rak, krab 2. souhvězdí Raka 3. rakovina

RAKA prsl → raka srbch. 3.j. raci, 2.mn. raka = hrob, rov

RAKA prsl → raka strsl. = ruka

Z toho plyne, že první tři znaky znamenají A RAKA s dvěma srbch. významy {a raka | a hroby} a jedním staroslověnským {a ruka}.

Po znaku VO následuje čárka, která jej doplňuje na {VO-d | VO-j | VO-l | VO-z}

VO-d prsl. → vod srbch. = 1. četa, rota 2. elektr. vedení 3. elektr. vodič

VO-j prsl. → voj srbch. = 1. obl. upletená řada pletivového plotu 2. zast bojový šik

VO-l prsl. → vol srbch. = vůl, hlupák

VO-z prsl. → voz srbch. = vůz, povoz

Nejlépe vyhovuje VOz (vůz, povoz).

KERETAO → kerati srbch. = vracet stádo (podle Horáka str. 31), shromáždit-sehnat stádo

KERETAO → přič.min. sehnal

Významy DO již známe a ERO znamená

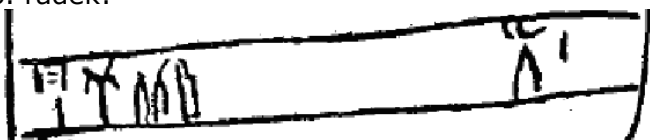
ERO → srbch. Ero expr. = podle německé Wikipedie je jméno Ero přezdívka pro obyvatele Hercegoviny (heslo „Ero der Schelm“); jinak také šibal, vykuk, čtverák, šprýmař, taškář, filuta, liška, chytrák, vychytralec, mazaný chalupník, v českém kulturním prostředí také hloupý honza, který je ale chytrý. Podle anglické Wikipedie je Ero hrdinou všech vtípů v užickém dialektu. Tímto dialektem hovoří lidé ve východní Hercegovině, v srbských okresech Zlatibor a Moravica a v jihozápadním Srbsku.

Podtrženo a sečteno nám vychází „a raků vůz nakupil (sehnal shromáždil) Erovi“.

překlad 2011:

A RAKA VO-z KERETAO DO ERO a raků povoz nakupil Erovi

8. řádek:

transliterace: A-SA-MA-O-[~]ŕ'

překlad Horák 1991: A SÁ MAO a jsou malé (maué)

Postup překladu 2011:

SA = se, ze, od, pro, kvůli, s

MAO prsl. → mao, mala, -o srb. zast. → mali = 1. malý; mala slova = malá písmena 2. drobný, bezvýznamný ♦ iz mala = od dětství, od malička

překlad 2011: A SÁ MAO ale z malé

9. řádek:

transliterace: MO-RI-VO-[~]ŕ''

překlad Horák 1991: MORIWO (je to) mořivo (moření, trápení, mučení)

Postup překladu 2011:

MORIVO prsl. → moriti srbch. = 1. hubit 2. mořit, trápit, týrat, trýznit, mučit, soužit, sužovat, unavovat

→ moriti se expr. 1. namáhat se, pachtit se, lopotit se 2. mořit se, trápit se, soužit se

překlad 2011: MORIVO námahy

10. řádek:

transliterace: MA-NI-KO-[~]ŕ''

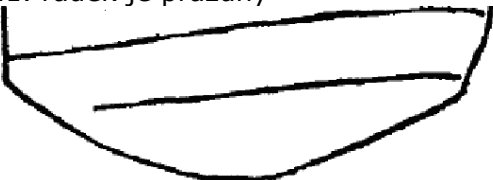
překlad Horák 1991: MÁ MĚKO mně (je) měkko (do pláče)

Postup překladu 2011:

Na 10. řádku uprostřed je znak [~]ŕ''. Horák jej chybně transliteroval na znak ME [~]ŕ'', což vypadá dost podivně. Zřejmě transliteraci a potažmo překlad, že je někomu do pláče podřídil svému celkovému dojmu z chybného překladu slova KANAPEU. Ve skutečnosti se [~]ŕ'' podobá znaku NI [~]ŕ''. Řádek bychom tak četli MA-NI-KO, prsrbochorvatsky jako MA NIKO, tj. „nemá žádné“.

překlad 2011: MA NIKO nemá žádné

11. řádek je prázdný

Slovník

V následujícím slovníku vidíme kolik prsrbochorvatských slov je totožných se srbochorvatskými a kolik praslovanských slov, tedy od srbochorvatštiny odlišných, se v textu našlo.

prsrbochorvatsky	srbochorvatsky	česky
A	a	a, spojka
A	a	ale
DÁ	(on) dá	dá, 3.os.j. od dáti
DÍU	div	obřím; div=obr, kolos, titán
DO	do	předl. k, ke, po, do
DO ERO	do Ero	Erovi, 3.p.j.č.
JA-z	jaz	{1.jez hráz 2. kanál příkop strouha náhon 3. propast rokle}
KERAMEU	keramičar	keramikovi; keramičar=keramik
KERETAO	kerati	nakupil, -a
KEU	kej	nábřežím; kej=nábřeží
NA MA	na mahove	občas, čas od času, sem tam, chvílkami
MAO	mao zast.	málo, malé
MORIVO	morivo	námaha, -y,
	moriti se	1. hubit 2. mořit, trápit, týrat, trýznit, mučit, soužit, sužovat, unavovat
	moriti se	namáhat se, pachtit se, lopotit se, mořit se, trápit se, soužit se
MÚTÍ	mutiti se	tmí se, zatahovat se (o nebi)
NIKO	niko	nikdo, žádný
PERE	pre	před
RAKA	raka	raků
RÍKO-m	rik	řevem; rik = řev
RÚKÓ	ruka	rukama; ruka = ruka
SÁ	s, sa	se, ze, od, pro, kvůli, s
TERE	terati	žene se, hnát, vyhánět, zahánět, pohánět, pronásledovat
UDARO-c	udarac	úder, rána
VO-z	voz	vůz, povoz
TAKO	tak	také ?
	i	také
	tako	tak, tak jako, takže
praslovansky	srbochorvatsky	česky
AKERÓ	polje	pole, polích, polách, gen.pl. od akár
AŘEJÓ-h	orati	po orbě, aorist od orati
KANAPEU	---	ke konopistovi, výrobci předmětů z konopí
NURO	mak. "нурка" je srboch. "tumariti"	nečekaně, náhle někam vpadnout, vtrhnout
ŠČE	rus. ещё, bulh. още	ještě navíc

4 Diskuse

Komentář k Horákovu překladu Podívejme se nyní v diskusi jak tabulku přeložil Horák (1991). Podle Horáka je tabulka stížností na bití vrchností kyjem, stížností na bezpráví. Posměch nebo pocit ukřivděnosti nad nespravedlností ale v popěvku není. Horákův překlad má totiž chyby. Například slovo KANAPEU neznamená vrchnost, ale označení profese. Kdyby Horák četl knihu od Diogena Laërtia Životy, názory a výroky proslulých filosofů, mohl správný význam tohoto slova odvodit. Množné číslo na prvním řádku a jednotné na druhém si neodpovídají, nejsou stejné, ačkoli by měly. Horák tento rozpor nevysvětlil. Analýza 5. řádku s ohledem na celý text tabulky ukázala, že sled znaků DA-U-DA-RO-čárka se správně spojí jako DA UDARO-čárka a nikoli DAU DARO-čárka. Nevysvětlil také, proč si myslel, že „pere“ na pátém řádku znamená někoho bít. Možná, že to souvisí s tím, že dříve se s prádlem bouchalo o kameny nebo naopak do něho klackem a tak vznikla dvojice práť něco a práť se.

Horákův přepis do praslovanštiny

1 AŘĚJÓ-m AKĚRÓ
2 TĚŘĚ KU KANAPĚŮ

3 NA MÁ RÚHÓ
4 ŠČĚ TAKO KĚRAMĚŮ
5 DÁU DÁRO-k PĚŘĚ KĚŮ
6 MÚTÍ RÍKO-m DÍU JÁ-s DOPIRO
7 ÁRA KA-r-WÓ-m KĚŘĚ TAÓ DOPIRO
8 A SÁ MAO
9 MORIWO
10 MÁ MĚKO

Horákův překlad do češtiny

ořeme pola
deru se (tárám, ženu se, potácím se) ku
vrchnosti (klášteru)
na mne se rouhají (posmívají)
ještě také keramikovi-hrnčíři (se posmívají)
(pán) dal dárek bije kyjem
bouří křikem divil já se teprve
orám kravama které tele teprve
a jsou malé (maué)
(je to) mořivo (moření, trápení, mučení)
mně (je) měkko (do pláce)

Synopsis nového překladu V novém překladu popěvek vypravuje o práci sedřeném Erovi, kterému bouřková voda naplaví velké množství raků (viz „povoz raků“ na 7. řádce). Poněvadž ale v pravý okamžik raky nesebíral, přišel o ně. Text se spíše podobá výsměchu Erovi, který pracuje na poli, pak (asi) s úrodou utíká ke konopistovi a na rukách ještě nese cosi hrnčíři (4. řádek), ale to nejlepší, totiž maso raků, nevyužije (8.-10. řádek). Maso raků byla v té době určitě ceněná pochoutka. Dnes to dokáže posoudit málokdo, poněvadž vhodné potoky již nejsou a raci asi vyhynuli. Ještě v 60. letech 20. století mohly děti na venkově raky v potocích ulovit. Velká variabilita významů na šestém a sedmém řádku dodávala popěvku asi to pravé koření. Popěvek je tedy posměšný, ale nikoliv vůči „vrchnosti“, nýbrž vůči Erovi.

Kdo byl ERO? Nález jména ERO je pozoruhodný. Pozoruhodný proto, poněvadž Ero je také dnešní jugoslávská lidová postava a přezdívka pro lidi hovořící užickým dialektem (východní Hercegovina a jihozápadní Srbsko). Ero je také postava v opeře chorvatského skladatele Jakova Gotovace *Ero s onogo svijeta* (1935). Hlavní postavou je Miča vyličený jako šibal a šprýmař, který se chce oženit. Poněvadž je bohatý, vytvoří zápletku, aby si její budoucí nevěsta nebrala kvůli penězům a přejmenuje se na Ero z Nemanic. Souvislosti jména na tabulce, s hercegovinskou přezdívkou a s operní postavou se autorovi nepodařilo zjistit. Jméno Ero je v Chorvatsku a Bosně a Hercegovině asi oblíbené. Chorvaté například vyrábějí malý samopal s označením Ero, který se podobá našemu Škorpionu. Také v operetním světě je jméno Ero celkem známé. V názvu je například v opeře *Ero e Leandro* od G.F.Händela, poprvé uvedená v italském Orvietu. Nebo libretista Arrigo Boito (spolupracoval s Verdim) napsal operu, v jehož názvu bylo jméno Ero, kterou ale roztrhal. Další příklady jsou opery od autorů Giovanni Bottesini (1879) a Luigi Mancinelli (1897). Souvislost s těmito operami autor nezjišťoval.

Mýtus o Errovi Erra je bůh války a smrti, v jehož výzbroji bylo sedmero zbraní Šebettu a zařízení, které se nazývalo Išum a které létalo a nosilo zbraně Šebettu (podle Zdeněk Patrick). Zvuková podoba jmen Ero a Erro a podobná doba datace obou jmen (2. až 1. tis. př. n. l.) láká vidět v obou jménech jednu a tutéž postavu. Avšak autor publikace o mýtech a legendách Babylonu Prosecký (2010) na můj dotaz v soukromém sdělení uvedl, že nevidí sebemenší spojitost a ani důvod jak a proč by se jméno Erro mělo objevit v textu pylské tabulky. A pokračoval, mýtus o Errovi se v mezopotamských klínopisných textech vždy píše znaky IR3-RA, přičemž IR3 lze číst jako ir nebo též er. Mýtus sám, rozvádí Prosecký, je pak poměrně pozdním autorským dílem, které snad pochází z přelomu 2. a 1. tis. př. n. l. a pro jehož starší tradici nesvědčí vůbec žádné stopy. Prosecký tedy vyloučil možnost, že postava Ero na pylské tabulce by mohla být identická s Errem v akkadském mýtu. Zdeněk Patrick vidí podobnost s Perunem, opeřeném a velmi zdařile vyzbrojeném archanděli válečných operací, nesmiřitelnému strážci práva a spravedlnosti, jenž ovládá strom života (Hvězdné brány).

Orientace na řečtinu je chybná a neplodná Univerzitní výzkum lineárního B písma se orientuje výhradně na řečtinu. Je ale neplodný, poněvadž od roku 1953 univerzitní vědci nepřeložili žádný delší text zatímco amateur Tureček (2011) přeložil nejdelší tabulku z Knossu (KN As 1516) za dva měsíce. Některá slova jsou řečtině údajně zvukově podobná (např. KANAPEU – knapheus), ale to je náhoda. V jiných případech přebírala řečtina praslovanská nebo prsrbochorvatská slova jako například damokaračija-demokratia. Někteří autoři prsrbochorvatské texty dokonce tak dlouho upravují, až se k řečtině „přiznají“. Například šestý řádek tabulky PY Er 312 má sedm znaků, na kterých mykenolog Bartoněk (2007) provedl šest změn. Ze znaků TO-SO-DE-čárka-TE-RE-TA VIR 3 vytvořil „tos(s)oide telestai VIR 3“, což přeložil

jako „tolik je telestů: muži 3“ aniž by nám prozradil, co nebo kdo jsou „telestů“. Ve skutečnosti řádek může podle toho čím se čárka nahradí znamenat „to jsou starce břemena“ nebo „to jsou dítěte břemena“. Znakům DE-čárka rozuměli Praslované zřejmě podle kontextu. V tabulce PY Er 312 je 57 znaků. Bartoněk provedl 34 změny ve prospěch řečtiny a to samo o sobě hovoří o nevalidnosti jeho překladu.

Indo-slovanská jazyková skupina Slovem „german“ označovali Římané příbuzné kmeny (populace). S největší pravděpodobností měli na mysli příbuzné populace Slovanů (R1a) a Keltů (R1b) na území dnešního Německa a Francie. Nositelé haploskupiny R1b a jejich jméno Keltové je vlastně zkomolenina praslovanského označení čeled' (čeltoi). Germánský národ ve smyslu německý národ je umělá konstrukce a takový národ nikdy neexistoval. Germáni v římském smyslu byli Kelto-Slované. Naproti tomu ale existovala malá skupinka Němců. Nejstarší německy psaný text je znám ze 4. stol. n.l. Zde přeložená tabulka dokládá stáří slovansky psaného textu na základě stáří vypálené hlíněné tabulky z doby okolo 1200 př.n.l. I jiné a starší přeložené tabulky s lineárním B v sobě skrývají prsrbochorvatštinu. Velmi pravděpodobně tedy všechny texty napsané lineárním B písmem kódují prsrbochorvatštinu nebo praslovanštinu a tyto jazyky jsou nepoměrně starší než němčina. Je proto absurdní hovořit o indo-germánské ve smyslu indo-německé jazykové skupině. Indo-kelto-slovanská jazyková skupina je pleonasmus, poněvadž keltská skupina je mladší slovanská větev. Správnější označení je proto indo-slovanská jazyková skupina.

Prsrbochorvatština nebo praslovanština? Domnívám se, že pokud se k překladu používá dnešní srbochorvatština, mělo by se hovořit o prsrbochorvatštině, případně o Prsrbochorvatech. Pokud se hledané slovo nachází i v jiných slovanských jazycích nebo daleko mimo Balkán, mohli bychom hovořit o praslovanštině a Praslovanech.

Odvrácená strana tabulky
PY Cn 1287

Labyrint Na odvrácené straně tabulky PY Cn 1287 je namalován „labyrint“. Je to kresba s jedním „vchodem“, odkud lze „putovat „ do slepého konce uprostřed nebo také naopak. Není to tedy labyrint, ve kterém bychom zabloudili. Obrázek může také symbolicky zobrazovat způsob orby a souviset tak s prvním řádkem textu. Mohla to být také hračka dětí, které si takové „labyrinty“ malovaly a pak je dávaly druhým dětem k řešení.

5 Závěr

Překlad tabulky dokazuje její slavinitu. Zejména pak značnou podobnost s dnešní srbochorvatštinou. Místa jsou slova identická. Úžasné je, že dnešní srbochorvatštiná gramatika, podobná češtině, umožňuje spojovat lineární znaky správně mezi sebou. V praslovanštině totiž rozdělování na slova ještě neexistovalo. Prokázalo se, že původní Horákova transliterace znaků do latinky byla chybná. Následný překlad

z prsrbochorvatštiny/praslovanštiny do češtiny pak navíc podlehl chybným předpokladům. Cílem tedy zůstává postupně obnovit praslovanský jazyk a písmo našich předků, které se ve své době staly výchozím vzorem pro mnoho jiných jazyků, kterým se chybně říká indoevropské. Přehlížení slovanských jazyků vedlo k ustrnutí výzkumu neolitických jazyků a ke zkreslenému až nepravdivému pohledu na vývoj kultur.

Literatura

- Andrew Robinson: *Lost Languages: The Enigma of the World's Undeciphered Scripts*. Mc-Graw Hill, 2002, [0071357432](#) (hc), [0965421244](#) (pb). 352 pp.
- Bartoněk Antonín: *Písmo a jazyk mykénské řečtiny*, Masarykova univerzita, Brno, 2007.
- Diogenes Laërtios: *Životy, názory a výroky proslulých filosofů*, Československá akademie věd, Praha, 1964.
- Horák Antonín: *O Slovanech úplně jinak*, Lípa, Vizovice, 1991.
- Karbusický Vladimír: *Báje, mýty, dějiny*. Mladá Fronta, Praha, 1995.
- Kovář Petr: *Translation of the Phaistos Disc*, WMMagazin, December, 2010. Article written by Jiří Matějka: <http://wmmagazin.cz/view.php?nazevclanku=translation-of-the-phaistos-disc&cislocclanku=2011010004>
- Kurz J., Petr J.: *Srbochorvatško-český slovník*, Academia, Praha, 1982.
- Novák Miroslav: *O kouření*, Avicenum, Praha, 1980.

Prosecký Jiří: Slova do hlíny vepsaná. Mýty a legendy Babylónu, Academia, Praha, 2010.
 Robinson Andrew: Lost Languages: The Enigma of the World 's Undeciphered Scripts. Mc-Graw-Hill, 2002. (<http://illadvised.blogspot.com/2006/10/book-andrew-robinson-lost-languages.html>)
 Šavli Jožef: Auf den Spuren der Veneter, Editiones Veneti, Wien, 1988.
 Tureček Igor: Překlad tabulky KN As 1516, nepublikovaná práce, 2011.
 Ventris & Chadwick: Evidence for Greek Dialecta in Mycenaean Archives, JHS 73, 1953, 84ff
 Ventris M.: An Experimental Mycenaean Vocabulary, 1952.
 Rečnik srpskohrvatskog kniževnog i narodnog jezika, Srpska Akdemija nauk i umetnosti, Beograd, 1975.

Zkratky:

aor.	Aoristem vyjadřujeme děj, který byl v minulosti ukončen. Do češtiny se překládá minulým časem dokonavých sloves.
bulh.	bulharsky
gen.	genitivum, 2. pád
hovor.	hovorově
impf.	Imperfektem vyjadřujeme děj, který v minulosti trval nebo se opakoval. Do češtiny se překládá minulým časem nedokonavých sloves.
m	mužský rod
n	neutrální, střední rod
ned.	nedokonavý vid
obl.	oblastní, oblastně
pl.	plurál, množné číslo
prsl.	praslovanský, praslovanština
přenes.	přenesený význam
příč.min.	příčestí minulé
přísl.	příslowce
rus.	rusky
sloven.	slovenština
srbch.	srbochorvatský, srbochorvatština
strsl.	staroslověnský, staroslověnština
vysl.?	možná praslovanská výslovnost
zast.	zastaralé
ž	ženský rod
	logické vylučovací „nebo“, tj. „budto...anebo“
{...}	množina jevů
→	viz podobný tvar
→ srbch.	viz podobný srbch. tvar